

Arkivsaknr 20/02548-1
Saksbehandler Trond Eliassen

Saksgang
Kommune- og byutviklingsutvalget
Formannskapet
Kommunestyret

Møtedato

Opprettelse av Tromsø brann og redning som kommunalt foretak (KF)

Innstilling til vedtak:

1. Tromsø kommune organiserer driften av seksjon for brann og redning som et kommunalt foretak (KF).
2. Tromsø brann og redning KF etableres innenfor de økonomiske rammer fastsatt i kommunens handlings- økonomiplan for 2020-23, jfr. k-sak 209. Etableringskostnader stipulert til 1,3 millioner kroner dekkes innenfor ovennevnte rammer.
3. Tromsø kommune fastsetter vedtekter for Tromsø brann og redning KF som vist i vedlegg 2 til denne sak.
4. Det oppnevnes følgende styre for Tromsø brann og redning KF:
Medlemmer valgt av kommunestyret:
 - 1.....(styreleder) Valgt for en periode på.....
 2. (nestleder) Valgt for en periode på
 3. Valgt for en periode på
 4. Valgt for en periode påStyret konstituerer seg selv.
5. Følgende styrehonorar fastsettes:

Styreleder:	kr.....
Nestleder:	kr.....
Styremedlemmer	kr.....

For styremedlemmer som møter på færre enn 50 % av styremøtene halveres styrehonoraret.

Tapt arbeidsfortjeneste for møter i styret dekkes for medlemmer etter de regler som gjelder for folkevalgte i Tromsø kommune.

6. Tromsø brann og redning KF skal registreres i foretaksregisteret, herunder særskilt mva-registrering.
7. Komrev NORD IKS velges som revisor for Tromsø brann og redning KF
8. Det etableres en åpningsbalanse pr.31.12.2020 som viser oversikt over eiendeler, gjeld og egenkapital som stilles til rådighet for Tromsø brann og redning KF
9. Styret i Tromsø brann og redning KF skal i løpet av 2020 utarbeide en økonomiplan og årsbudsjett for 2021-2024 som er i balanse og er realistisk, fullstendig og oversiktlig, jfr. kommunelovens § 14-4.
10. Tromsø kommune skal i løpet av 2020 utarbeide en klar og presis eierstrategi for Tromsø brann og redning KF. Eierstrategien skal beskrive hva kommunen vil oppnå som eier med foretaket.

Britt Elin Steinveg
Kommunedirektør

Mette Mohåg
Avdelingsdirektør for bymiljø

Hva saken gjelder

Utredning av alle generelle hovedprinsipper knyttet til etablering av seksjon for brann og redning som kommunalt foretak (KF)

Saksutredning

Tromsø kommunestyre har den 12 des. 19 i k-sak 213:

Kommunestyrets vedtak

- 1 Tromsø kommunestyre ber om at det gjennomføres en videre utredning av Tromsø brann og redning som et kommunalt foretak. Utredningen skal bl.a. redegjøre for kostnadsnivå, forslag til styresammensetning, ansattes rettigheter og vedtekter samt intern organisering. Det skal avklares hvilke regionale kommuner som ønsker samarbeidsavtaler med foretaket. Endelig utarbeidet forslag til modell legges frem for kommunestyret til behandling innen februar 2020.
2. Tromsø kommunestyre ber om at det også gjøres en utredning for 110-sentralen, med tanke på fremtidig organisering som kommunalt foretak eller interkommunalt selskap. Forslaget til modell legges frem for kommunestyret første halvår 2020.

Kommunedirektøren tolker vedtaket slik at kommunestyret har tatt beslutning om å etablere TBR som et kommunalt foretak, og dette er også lagt til grunn i saksfremstilling og innstilling til vedtak. Det bemerkes likevel at kommunedirektøren pr dato ikke finner dekning for å finansiere etableringskostnader og eventuelt vedtatt brannordning i lys av den økonomiske situasjonen kommunen befinner seg i.

Utredningen tar sikte på å redegjøre for alle hovedprinsipper rundt en etablering av seksjon for brann og redning (TBR) som et kommunalt foretak (KF). Samtidig er det viktig en tar med seg erfaringer fra tidligere selskapsetableringer i Tromsø kommune, og sørger for at prosessen gjennomføres forsvarlig og bygges på riktige premisser.

Kommunedirektøren har etablert en tverrfaglig og partssammensatt arbeidsgruppe som har bestått av:

Trond Eliassen – Finansrådgiver, Stab for økonomi og utvikling / eierskapsteam (leder)
Øystein Potters Solstad – Brann- og redningssjef, Seksjon for brann og redning
Torill Dale - Personal- og økonomirådgiver, Seksjon for brann og redning
Kristine Sarnes – Fagleder økonomi, Avdeling for bymiljø
Gørild Høyer – Juridisk rådgiver, Stab for personal og organisasjonsutvikling
Thomas Johansen – Økonomisjef, seksjon for økonomistyring
Erling Myrland – Juridisk rådgiver, Stab for politisk og administrativ ledelse
Erik Benjaminsen – HTV, Delta
Geir-Oddvar Dahl - HTV, Maskinistforbundet, vara.
Kim Andre Guttormsen, HVO

Det er søkt å hente inn impulser utenfra og en har sett til hvordan Brann og redningstjenesten er blitt organisert i andre kommuner. Arbeidsgruppen har hatt tett dialog med Ålesund kommune og Ålesund Brannvesen som har vært organisert som KF fra 2005.

Som følge av stram fremdriftsplan har det i denne fasen kun vært mulig å få klargjort overordnede økonomiske-, juridiske-, personal / arbeidsgiver og organisatoriske forhold ved en foretaksetablering.

Brannordningen i Tromsø kommune viser bemanningen som er anbefalt ut fra dimensjoneringsforskriften i tillegg til egen ROS-analyse. Tromsø kommune skal være dimensjonert til å kunne håndtere en stor hendelse eller to samtidige hendelser.

Tabellen nedenfor viser en sammenstilling av antall ansatte i seksjon for brann og redning. Den viser hvordan dagens bemanning er i forhold til lovkrav og rammer.

	Dagens bemanning	Dim.forskrift	Brannordning	Ekstern analyse*	Ansatte innenfor budsjett
Stab og administrasjon	4,0	1,0	6,4	I/A	2,5
Forebyggende enhet, inkl. leder	9,0	9,0	10,0	12,0	7,4
Feierenheten	9,0	Ikke spesifisert	11,0	12,0	7,8
Beredskap - dagtid, inkl. leder	3,0	1,0	3,0	3,0	2,0
Beredskap - vaktgående	45,0	40,0	48,0	52,0	36,0
Nødalarmsentralen, inkl. leder	11,8	12,0	10,0	I/A	11,8
Totalt antall ansatte	81,8		88,4		67,5

Kolonne 1 viser dagens bemanning.

Kolonne 2 viser hva som er krav iht. dimensjoneringsforskriften.

Kolonne 3 viser vedtatt brannordning, jf. k-sak 132/18 som bygger på dimensjoneringsforskriften og ROS-analysen.

Kolonne 4 viser hva som er anbefalt bemanning av Norconsult i hhv. forebyggendeanalysen og beredskapsanalysen (vedlagt).

Kolonne 5 viser hva TBRs økonomiske rammer tillater av årsverk.

Økonomisk har det vært sentralt å få klarlagt hvilke økonomiske rammer som skal danne grunnlaget for driften i Tromsø brann og redning KF. Som det fremgår av tabellen nedenfor har dagens seksjon for brann og redning store økonomiske utfordringer. Avvik mellom budsjett og regnskap har siste 10-årsperiode, alle år vært negative, med et årlig gjennomsnittlig merforbruk i perioden på 3,9 millioner kroner, eller -9,3 %. Samlet merforbruk i nevnte periode er på til sammen 39,5 millioner kroner.

Seksjonens budsjett i 2019 er på 49,8 millioner kroner. Det forventes et merforbruk i 2019 på 7,1 millioner kroner. Hovedårsaken til merforbruket knyttes til lønnskostnader. Grunnet strenge føringer i lov og forskrift (jfr. dimensjoneringsforskriften som definerer bemanningen) er handlingsrommet begrenset. Lønnskostnadene skal dekke både faste lønninger, overtid, kursing, undervisning, møter samt vikarlønn for dekking av sykefravær og ferieavvikling. Seksjonens budsjetter synes således ikke til å være tilstrekkelig til å dekke faktisk utgiftsbehov. Dette bekreftes av forvaltningsrevisjon gjennomført av KomRev Nord i 2018, hvor det påpekes manglede rammer i forhold til dagens driftsnivå.

Figur xx Utvikling regnskap og budsjett for ansvarsramme 1503 Brann og redning. 1) Regnskap per 21. Januar 2020.

Et sentralt moment for etablering av et robust foretak er at det i løpet av 2020 utarbeides tiltak og planer slik at en oppfyller kravene om realisme og balanse i økonomiplaner og årsbudsjett. Uavhengig av fremtidig organisasjonsform er det nødvendig å sørge for at siste års merforbruk/avvik innenfor seksjonen lukkes. Det å etablere et kommunalt foretak i seg selv løser ikke dagens økonomiske utfordringer til seksjon for brann og redning. På kort sikt vil det derimot påløpe noen etableringskostnader som kommunedirektøren har stipulert til:

Etableringskostnader	Årlige kostnader*
Kommunale støttefunksjoner	700 000
Oppstart, system, administrasjon**	250 000
Styrehonorarer	290 000
Revisjon	60 000
Sum kostnadsøkning	1 300 000

*Eks. Mva, **Engangskostnader

På sikt er det dog muligheter for å oppnå økonomieffektivisering og rasjonalisering av drift. Ålesund brannvesen har lyktes godt med å organisere virksomheten som et kommunalt foretak. Sammenlignet med TBR har en i Ålesund sterkere fokus på inntektsbringende aktiviteter og kompetanseutvikling. En forutsetning for å oppnå økonomieffektivisering er at rammebetingelsene legger til rette for dette. Ålesund brannvesen påpeker at følgende faktorer har vært avgjørende for deres del:

- Tilstrekkelige økonomiske rammer
- Etablere en klar eierstrategi
- Forpliktende driftsavtale med eierkommune må etableres
- Tenke langsiktighet for å oppnå resultater

Kommunedirektøren anbefaler at det utarbeides en åpningsbalanse pr. 31.12.2020 som viser oversikt over eiendeler, gjeld og egenkapital som stilles til rådighet for Tromsø brann og redning KF. Det anbefales at alle typer eiendeler som er tilknyttet dagens seksjon for brann og redning overføres til foretaket, herunder brannstasjon, biler og utstyr og øvrige anleggsmidler. På samme måte må det foretas en vurdering av andelen gjeld med tilhørende kapitalutgifter som skal overdras.

Kommunale foretak er en del av kommunen som rettssubjekt og hjemlet i kommunelovens kapittel 9. Foretaket er ikke et eget selskap med rettslig eller økonomisk selvstendighet. Det kommunale foretaket er underlagt kommunestyret som øverste myndighet. Foretaket vil videre omfattes av lover og forskrifter som regulerer foretakenes virksomhetsområder. Foretakets virksomhet vil videre reguleres av vedtektene, herunder formålsparagrafen. Foretakenes vedtektsfestede formål angir den ytre rammen for foretakets virksomhet og begrenser således styrets myndighetsområde. Foretakenes virksomhet vil også reguleres av overordnede planer som kommunens handlings- og økonomiplan, kommuneplanen og kommunedelplaner.

Tromsø brann og redning KF skal ivareta kommunen sine oppgaver og plikter etter Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver av 14.06.2002. Foretakets formål er nærmere beskrevet i vedtektenes § 2.

Tromsø brann og redning KF skal ivareta kommunen sitt ansvar for oppgaver innen kjerneområdene:

- Brannforebyggende arbeid
- Beredskap-, alarm- og utrykningsoppgaver
- Andre brann- og sikkerhetsrelaterte tjenester som markedet etterspør

Foretakets ansvarsområde / oppgaver er nærmere beskrevet i vedtektenes § 3.

Det er videre sentralt å få etablert en selskapsspesifikk eierstrategi for Tromsø brann og redning KF. Eierstrategien skal beskrive hva kommunen vil oppnå som eier med foretaket.

Etablering av Tromsø brann og redning KF medfører ikke endringer i de ansattes lønns- og arbeidsforhold. Deres arbeidsavtaler videreføres, og de vil fortsatt være omfattet av de til enhver tid gjeldende tariffavtaler innenfor KS-området. Lokale særavtaler som er inngått og som berører ansatte ved Tromsø brann og redning videreføres. Ved etablering av foretak vil det anbefales at ansatte fortsatt være innmeldt i Tromsø kommunale pensjonskasse.

Kommunelovens § 9-4 fastslår at et kommunalt foretak skal ledes av et styre og daglig leder. Det foreslås at styret i Tromsø brann og redning KF skal bestå av fire medlemmer som er oppnevnt av kommunestyret. I henhold til kommunelovens § 9-5 skal styrets leder og nestleder velges av kommunestyret. Valgperioden for styremedlemmer er minimum 2 år.

Det er av stor betydning med riktig og komplementerende kompetanse i styret.

Ved valget skal det blant annet legges vekt på å velge personer med innsikt og erfaring fra fagområdet, samfunnssikkerhet og beredskap. Det bør videre vektlegges at styrekandidater har ledererfaring, organisasjonskunnskap, økonomisk innsikt og strategisk kompetanse.

I henhold til kommunens Eiermelding skal styrets godtgjørelse ligge på et moderat nivå. Ved fastsettelse anbefales det å se til hvilken godtgjørelse styremedlemmer i Tromsøbadet KF har. Det bør videre tas hensyn til at styret og særskilt styreleder vil måtte sette av mye tid til oppfølging av vervet i etableringsfasen. Forslag til nivå på styrehonorar vil bli fremmet under selve behandling av saken.

Kommunestyret har den 12.des.19, k-sak 213/19, vedtatt at 110-sentralen skal utredes med tanke på fremtidig organisering som kommunalt foretak eller interkommunalt selskap.

Kommunedirektøren har ikke gjort noen utredning rundt denne delen av virksomheten, og anbefaler i første omgang at 110-sentralen tas inn som en del av Tromsø brann og redning KF i påvente av vurdering av fremtidig organisasjonsmodell.

For å lykkes med en etablering av Tromsø brann og redning som et kommunalt foretak er en avhengig av en tett og god dialog mellom kommunens administrasjon, styret og politikerne (eierne). I løpet av 2020 er det nødvendig å få etablert detaljerte rammebetingelser for Tromsø brann og redning KF:

- Fastsette en åpningsbalanse pr. 31.12.2020 for foretaket. Det gjelder å få klarlagt hvilke verdier og forpliktelser som skal overdras.
- Utarbeide en økonomiplan og årsbudsjett for 2021-2024 som er i balanse og er realistisk, fullstendig og oversiktlig, jfr. kommunelovens § 14-4.
- Fastsette en klar eierstrategi for foretaket
- Etablere avtaleverk internt, ut mot samarbeidspartnere og andre kommuner
 - Driftsavtale med Tromsø kommune
 - Nye avtaler som etableres.

- Naturlig å revidere gjeldende avtaler når en går inn i ny organisasjonsmodell
- Intern organisering og strategier for driften av foretaket

Konklusjon

Vedlagte utredningen tar sikte på å redegjøre for alle hovedprinsipper rundt etablering av seksjon for brann og redning (TBR) som et kommunalt foretak (KF).

Kommunedirektøren anbefaler at Tromsø kommune organiserer driften av seksjon for brann og redning som et kommunalt foretak (KF) innenfor de økonomiske rammer fastsatt i kommunens handlings- økonomiplan for 2020-23, jfr. k-sak 209. Etableringskostnader stipulert til 1,3 millioner kroner dekkes også innenfor de samme rammer.

Vedtakskompetanse

Kommunestyret

Vedlegg

Utredning – etablering av seksjon for brann og redning som kommunalt foretak
Utkast til vedtekter for Tromsø brann og redning KF
Beredskapsanalyse TBR – Utført av Norconsult
Forebyggende analyse TBR – Utført av Norconsult
Ekstern gjennomgang ROS-analyse – Utført av Norconsult
Referat drøftelsesmøte HTV / HVO (ettersendes)
Utredning - Etablering av seksjon for brann og redning som kommunalt foretak (KF)
Vedtekter for Tromsø brann og redning KF
Beredskapsanalyse TBR - Norconsult
Forebyggendeanalyse TBR - Norconsult
Ekstern gjennomgang ROS-analyse - Norconsult